

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Comedere, Comessat

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Et ut homines ad sui cognitionem duceret, iubeat ut in speculo unusquisque suas actiones contempleretur, ut honestas magis ornaret, turpes vero emendaret. *Stob. sermo 21.*

SCRIPTORES.

De cognitione Dei & nostra, *Pharetra. De cognoscendo Deo & laudando, Raymondus Sebrundus in Viola animae. Nofce teipsum, ut Deum nofeas, Marfil. 6.8. De sapiente & cognoscete teipsum & huius contrariis scripsit Carolus Boullus. De cognitione sui, Othmanus Mirandala. Vide proverbia. Nofce teipsum. De sui agnitione, Sermo Augustini Dathi. De cognoscendo teipsum, Stobaeus Anton. Monachus, Metella lib. 1. tit. 59. Raphael Volaterranus lib. 28. Et praedictus August. Dathus Epist. 20. Lumen animae parte 2. cap. 21. Cal. Rhodiginus l. 3. c. 7.*

Color.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Color, Graece *χρῆμα*, vel *χρῆμα*, *αἶμα*, ὄρα & *χρῆματις*, coloro dicitur. Est autem color, extremitas perspicua in corpore terminato, secundum Aristotelem libro, de Sensu & sensato.

Color est motuus diaphani, secundum actum, secundum Arist. l. 2. de anima.

Color est passio corporis opaci alterativa visus de potentia ad actum.

Color est qualitas secunda, ex commixtione quatuor qualitatum primarum derelicta, alterativa visus de potentia ad actum.

Color est lux in corpore, in extremitate diaphani terminati, secundum Thom. 1. sent. dist. 17. q. 1. art. 1.

A color venit coloro verbum, & discolor diuersi coloris, & concolor eiusdem coloris. Colores praeterea apud Rhetores dicuntur orationis ornamenta, hoc est, figurae, quae a Graecis *οὐρανοῦ* dicuntur.

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Color est rei perlucidus in corpore certo & terminato extremitas. *lib. de Sensu, c. 3.*

Omnis color vim habet id mouendi, quod re ipsa perlucidum est, eaque illius natura est. *lib. de Anima, c. 17. T. 67.*

Color in naturam coloris expertem cadere potest. *Ibidem T. 71.*

Color lumini, lumen aspectui continuatum est. *lib. 7. de Nat. c. 2. T. 12.*

Ex coloribus hi simplices sunt, quicunque elementorum naturam consequuntur, ignis, aqua, aeris, aquae, terrae. *lib. de Color. cap. 1.*

Niger color consequitur elementa, quoties intuemur commutantur. *Ibidem.*

Est proprium colorum munus, non simpliciter, sed ad aliquam missionem rationem habere. *lib. de color. c. 2.*

Nos nullum colorem purum spectamus, qualis plane est: sed officines permixtos, atque confusos. *lib. de Color. c. 3.*

EMBLEMA.

Andree Alciati.

EMBLEMA CXVII.

INDEX mollitia est pallus color: Stimul omnes
Hoc habuit, tumulis cum damnis inferias.
At sinceris animi, & mentis stela candida pura:
Hinc Sardon sacris linea grata Sarris:
Nos sperare docet viridis. Spes dicitur esse
In Sardi quoties irrita retro cadit.
Est cupidus flammis color, est & amantibus aptus
Et scarris, & quae spes sua certa fuit,
At ruber armatis equites exornat amictus,
Indacet & pueros: erubisse pudor.
Caruleus nautas, & qui caelestia cates
Attonit inimia religione petunt.
Vitis, sunt gulus, natuque, sellere burbis:
Qualia lignipedes stragula habere solent.
Quem cura ingentes cruciant vel zelus amoris,
Credatur hic filia non male velle tegi.
Quisquis forte sua contentus, sanctissima gessit:
Fortuna equanimis tecta quis seruat:
Vt varia est natura coloribus in signendis,
Sic alio aliud, sed sua cuique, placeant.

SCRIPTORES.

De coloribus naturis & factitiis, *Plinius lib. 35. c. 6.* Et qui colores vno non inducantur. *Ibidem 7.* De coloribus libellas. *Ant. Theophrasti & Aristotelis. & apud plerisque, qui de primis scribunt.* Vide etiam *Problemat. a Arifl. sect. 10.* eius librum de coloribus ex 17. articulis. *Cal. Calegarius. Plin. arch. de Placit. lib. 15. Cal. Rhodig. l. 17. c. 24. 25. c. 16.*

Collega.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

COLLEGA, a colligatione societatis, & complicitatis. *Isidor. l. 10. Etymol. l. 1. c.*

Collega apud Iurisperitos recentiores dicitur qui tantum quali vna se colligant. At veteres ab eligendo colligunt: quasi in idem munus collectos dixerimus. Hinc vocantur, in quibus qui dent nomen eliguntur: dicitur C. 10. C. 10. *Alc. de verborum significat. l. 2. c. 10. l. 1. c.*

Collegarum appellatione hi continentur, qui sunt in testatis. *Author. Vlpian. l. 1. d.*

PHILOSOPHORVM SENTENTIAE.

Francisc. Petrarch.

De stulto & temerario collega. *Dial. l. 1. c. 1.*

D O I.

Stultum habeo ac temerarium collegam. R. Est collegator, ut timeas, si ex diuerso aliquid est, ut peres, hoc est, busdam calamitatis, scilicet gloriae praebuit materiam. Terentii Varronis Amilio Paulo mortem peperit. Alii nutii temeritas M. Furio Camillo: & Qu. Fabio Maximo rem gloriam quaerunt, nota sunt historiae. D. Est moderatus & inconstans. R. Esto tu constans & modestus. Modestus clarior eminet, quam suo admota contrario. Cuius tui illum regas, quam te ille praecipit? D. Est insolentia collega. R. An tibi exidit, ut ipsi, de quo nunc diximus, Ciceroni militum consulari potestate, quinquies simul collegas pares vitro se submiserit? Habet hoc virtus excellens, quae suis auctoritatem, miratoribus reuerentiam ac pudorem nullo melius modo collegae insolentiam repressit, quam ac virtute. Sic efficit, ut illum tibi parem dici pudent. *Minutium, & aut se sponte subiciat honestiore fustigato, cum tibi populus subiecisset, aut omnes intelligant, in nomine, rebus imparem, & quicquid bene gesserit, tunc quid fecit, illis. D. Collega mihi stultus obicit, quod quaedam per contrarium discuntur. Solent magistri discipulis incertum aliquid proponere, quod cum resertis ingenium, ad vera facilius retrahatur. Reddit ad se fecit hominis clarum verbum. Ante non magnum mentis Florentia ciuitas statum mutasset, quod crebro nimis facit, atque ad imam plebem frenata Republice persequitur ex insolente grege, qui diu tenuerat illam, & moechus aut in inopis Mechanici humilitatem spernens. Et tu, inquit, literas noueris, neque vnquam patrios fines excellere, artificio vitam trahens, cum paribus tuis, qualiter hanc tam nobilem urbem reges? Ille autem nihil motus, Eodem inquit, est? Quid vos egeritis nullus ignorat. Siper omnium agimus, aberrare non possumus. O verbum dignum, ininis ex ingenio produsse. Tu nuncigitor in collegam rium tibi statuas exemplar, cui dissimilum fieri velle.*

APHORISMA.

Scipio Emilianus creatus Censor, addito collegae viro magnae quidem nobilitatis, sed vite dissolutioris, dixit, se ex maiestate Reipublicae omnia gesturum, si dedissent collegam, siue non dedissent, inueniens, tamen habere collegam censuram, quam talem collegam. *Plinius lib. 6. cap. 4. Plin. de Viris illustribus, 58. & Draconius 10 cap. 5.*

Comedere, Comeffat.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

COMEDERE, Graece *φάγω*. Nam *φαγῶ* & *ιένω*, *ιένω*, ce, comedo dicitur. Et est cibum sumere per potestatem lem sumentis conuertibilem in naturam eius. *Et B. T. 1. 9. 51. art. 3.*

Comessatio, Graece *καμῆσις*, vel *καμῆσις*, *καμῆσις*, comessatio dicitur. Est autem comessatio proprie cibis post ceteram sumptionem Merenda cibis, qui sumitur ante cenam, & tentaculum sumitur ante prandium, quod ab Ieno verbo, de quo tentaculum. Diciturque comessatio a vicis, quos Graeci vocant, & esum supino, de edo: quoniam ante opprobrium etionem veteres in vicis habitantes ab aliis, comessatio tabant.

BIBLICI LOCI.

Comitas damnanatur. Prov. 31. v. 17. Et 23. v. 20. 21. Et 28. 7. Galat. 5. 21. Vide ebrietas, damnanatur. Comel...

SCRIPTORES.

Comitatum apud Graecos origine. Arist. lib. 7. Polit. c. 10. Comitatorum vocabulis. Ca. lib. 14. c. 57.

Comitas.

DEFINITIONES ET ETYMOLOG.

Comitas est virtus media inter severitatem, & remissionem. In similibus quidem a virtute discendimus: in altera omnia abiectione remittimus.

APOPTHEGMATA.

Comitas est dicere manus non esse porrigendas amicis, ut dicitur. Inmens, non satis esse: si comes nos praebat, sed comitati comitem ad iungendam benevolentiam, ut dicitur. Laert. 1. 6. Et Eras. 1. 3. apoph.

Comitas est quodam, quo pacto quis maximè placere velit? Si inquit, loquatur illis iucundissima. Plat. in Phaedr. 227. d. 1. Comitas est quodam, quo pacto quis maximè placere velit? Si inquit, loquatur illis iucundissima. Plat. in Phaedr. 227. d. 1.

Commendatio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Commendatio est, quae commendatio modo laudatio, modo commendatio modo in iudicium datus, significat committit: ut, cum in iudicium datus, significat laudatio: ut, commendabo te apud regem, vel in senatu. Inde litera commendatur dicitur.

APOPTHEGMATA.

Quidam petit ab Agestilao, ut se scriptis ad hospites & amicos suos Asiaticos literis commendaret. quo apud illos ius suum conquireretur, respondit: Nihil esse opus literis commendatis. Nami mei, inquit, hospites sua sponte quae iusta sunt faciunt, etiam si illis non scripsero. Apud bonos & in bona causa superuacua est commendatio. quum ipsa res impetret quod precibus exoraretur. Plut. in Lacon. apoph.

Vide Assabulus, Benevolentia, Humanitas.

Commiseratio.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Commiseratio est, quae commiseratio, dolor quidam ex apparenti malo corruptiuo, ac dolorem inferente in non dignum pati, quod vel ipse putabit posse pati, vel suorum aliquem: idque sic, ut propinquum videtur. secundum Arist. lib. 2. Rhetoricorum. Commiseratio est, cum vel aspectu alienius, vel oratione, vel etiam cogitatione adducitur, ut eum miseremur.

EXEMPLA BIBLICA.

Commiserationis exempla: Abraham, Genes. 14. v. 14. Melchisedech. v. 18. Ruben. 37. 21. Ioseph. 43. v. 30. Et 45. 21. Obstetrices. Exod. 1. v. 17. Filia Pharaonis. Exod. 2. v. 6. Moyses. v. 12. 17. Et 32. v. 32. Num. 12. v. 13. Gedeon. Iudic. 8. v. 5. Israelitae. 21. v. 15. Booz. Ruth. 2. v. 8. 9. Samuch. 1. Sam. 16. 11. Dauid. 30. v. 32. 42. Sobi & Machir. 2. Sam. 17. v. 27. 28. 29. Pueri mater. 1. Reg. 3. v. 26. Abdias. 18. 4. Elias. 17. v. 19. Eliseus. 2. Rex. 4. v. 2. Et 6. v. 23. Et 8. 12. Iosaphat. 2. Paral. 22. v. 11. Azarias Barachias. & c. 2. Paral. 28. v. 15. Nehemias. Nehem. 1. v. 4. Et 23. Amiel Iob. Iob. 2. v. 11. Iob. Iob. 29. v. 11. 12. 13. 14. 15. 16. Et 30. v. 25. Esther. Esth. 7. v. 3. Tobias. Tob. 1. 19. Elaias. Esai. 21. v. 3. Et 22. v. 4. Ieremias. Jerem. 4. v. 19. 31. Et 19. v. 1. Thren. 2. 11. Abedmelech. Jerem. 38. 7. 9. Baruch. 45. v. 3. Dominus. 48. v. 32. Amos. 9. v. 3. Ezechiel. Ezech. 3. v. 14. Et 9. 4. Dauid. Daniel. 6. 18. Onas. 2. Mach. 3. v. 16. 17. Antiochus. 4. v. 27. Discipul. Math. 16. v. 23. IESVS CHRISTVS. Matth. 8. 3. Et 9. v. 12. 35. Et 14. v. 14. Et 15. v. 32. Et 20. 34. 23. 37. Marc. 1. v. 41. Et 6. v. 17. Et 8. v. 2. Luc. 7. v. 13. Et 19. v. 41. Iob. 5. v. 6. 9. Et 11. v. 33. 35. Et 19. 26. Paterfamilias. Matth. 18. v. 27. Samaritanus. Luc. 10. 33. Vidua. Act. 9. v. 39. Paulus. 17. v. 16. Rom. 9. 23. 2. Cor. 12. v. 7. 8. Et 12. 21. Galat. 4. v. 19. Philip. 3. 18. Philemon. v. 10. Custos carceris. Act. 16. vers. 33. Fideles Thessalonicenses. 20. 37. Caesaresenses. 21. 12. Barbari. 28. v. 2. Hebraei. Hebr. 10. v. 33.

HISTORICA EXEMPLA.

Heraclitus Ephesus Philosophus, ad omnem hominum occursum fleuisse dicitur. Dolebat ille, quod nihil sani esset in vita, nihil in homine non caducum, fluxum, & deceptibile. Fleuisse itaque hominum mala, meliore haud dubie affectu, quam Democritus, qui haec eadem ridebat. Nam hic contemptum arguit & stultitiam, ille iustitiam & charitatem. Sabellicus lib. 2. c. 2.

Dionysius Sicilia tyrannus, cum mercenarij ad eum interficiendum impetum fecissent, miserabili veste amictus prodit, comamque pulvere respercit, & potestati militum suam vitam permittit. Mercenarij eius miseri, saluum & incolumem dimiserunt. Dionysius eos non ita multo post in vrbe Leontinorum circumuentos ad vnum trucidavit. Polyan. lib. 5.

Selenus Antiochi F. Syriarum, Asiaticas ciuitates ingenti classe aggrediebatur, ob auxilia Berenice, nouercae suae & fratris ex ea nato exhibita. Sed subita tempestate naues omnes amisit. Quae res Seleuco hoc boni peperit, ut Asiatici omnes, ira in misericordiam versa sponte sua in fidem insensitissimi hostis redierint. Sabel. libro novos. E. an. 4.

Atheniensibus naues conscendentibus commiserationis campus amplissimus. Theat. Zuing.

Antiochus Syria rex, qui nobilis appellabatur, audiens Oniam summum sacerdotem inique occisum, flexus ad misericordiam, la-chrymas fudit. 2. Mach. 4.

Plura exempla vide in Theatro vitae humanae, Tom. 1. pag. 197. 264. Tom. 3. p. 288. 4. T. 4. p. 598. Et 330. 8.

Vide Misericordia, & paulo post Compassio.